

دهولەتا هەردەم ب قەیرانقە و دژواریا رەوشەنبیری

ب/عیما د مەلا یاسین (یکانی)

گەلەك قەكۆلین هاتینە كرن دەربارەى قەیرانا دەولەتا ئیراقي و جفاكي وئ كۆ ژ میژوهره یا مایه دپیلین ویدا و بەردەوام یا پیکولی دکەت ژبو مەرما بنبرکنا فی دیاردا کۆژەک و نەخۆش بو دەروون و ژیا نا روژانە یا وەلاتیان چونکی یا بوویه هەقال یا مەکا هزری یا هەمی وەلاتیان، لەوما دئ بینی خواندن و نیرینین کەسایەتیین بسپۆر د بوارى سیاسەتیدا جوداهى یا هەى، هەندەک دبیین: کۆ ئەقە دزقریتەقە بو کاکلۆکا رەوشەنبیریا بنیاتی یا کۆ دەولەتا ئیراقي ل سەر دامەزری هەر ژ سال ۱۹۲۱، و ئەقە چەندە یا خویابە دەمی تەماشەى هەمی پیکهاتین حزبا ئەقین د ئوپوزوسیونا ئیراقي دا، و ئامازەى دەن کۆ ئەو هیزا سەدامى ب کارئینا ئەو قەرەبوویا نەشەرعیەتا و ببوو و ئارمانجا هەرە سەرەکی ژئ کۆنترۆل کرن ل سەر جفاکی بوو و نە پاراستنبوو هەر وەکی ئەوان ب خۆ دکوت، لئ ئەقە د واقعی دا بەلگەیا قەیرانی یە و دژواری ژئ سالوختی قئ هیزئ یە یا مە ئامازەداى و هەر وەسا ئارمانجا و یژئ وەکی پڕۆسا تیکەفتنا جفاکی بوو وەک هەمی بی جوداهى و ئەقە چەندەژئ دا بەرئ وەلاتئ ئیراقي دەتە بەرفرەهیا سەربازگەهەکا لەشکەرى کۆ هەمی ب خوقە گرتبا، هەر وەسا ئیک ژ قەکۆلەرین ئیراقي دبیزیت: هەر ژ دەسپیکا دامەزراندنا دەولەتا ئیراقي کۆ ل هاقینا سال ۱۹۲۱) بوو سروسشتئ دەستتەلاتئ یئ ب قئ سەر و بەرئ لاواز بوویه چونکی جفاکی وئ یئ کۆ گەلەک ژ میژوهره نینە دبن داگیرکەرا (عوسمانی) دەرکەفتئ، تیکەهەک بوو ژ چەند بەرماهیکا ژلایئ شارستانیقە و دبسان ژلایئ ئیگرتنا نیشتمانیقە ژئ یا بەرنیاسبوو کۆ ژ چەند گزیرتین جفاکین نە ریک و پیک پیک دەیت، و ئەقە چەندەژئ ژ ئەگەرا تیکچوونین سیاسیین بەردەوام و هەر وەسا ژبەر گهورینا والیین عوسمانیا ب شیوہکی بەردەوام، ئەقجا دا بینی هەر کۆمەک یا

قەدەر بوو ل جەهەکی ژیین دئ، لەوما ئەم د شیین بیژین (شاه فەیسەل) ئ ئیکى شیا رۆلەکی بەرز بینیت ژبو ئیگرتن و نزیکرنا بوچوونین پراڤیا تەخ و تووژین ئیراقي و وەلى کر، کۆ (بەغدا) ببیتە پایتەختی هەمی بی ئیداری و سیاسى، لئ ئەو پاشمایا میژوویی کۆ مەرەم پئ بنچینا شارستانیه تی یە و هەر وەسا شلقین وئ یین ئابووری و رەوشەنبیری ۰۰، و هتد، ئەو هەمی نە ژدەست کاریا (شاه فەیسەلى) بوویه و نە دشیا نا وئ ویا ن هەر شاه و حاکمەکیدا بوویه، کۆ بشیت گهورینەکا پیدقی پەیدا بکەت کۆ وەکی گۆپالی موسا پیغەمەر بیت هەر زوی یا بقین هەبیت و دبن سیبەرا وەسیەتا بریتانیا دا بیت، سەرەرای قئ هەمی ژئ شاه فەیسەل نە وەکو پیدقی یئ شارەزابوو دەمی تیگەهین دەستوری و ریفەبرنا دەولەتی ب شیوہکی هەقچەر خد، کۆ هەند ئەولەویەتی نەدەتە عەسکەرتاریەتا دەولەتی و ژبلی هەندئ کۆ فەشەل ئینا د پڕۆژئ دیموکراسیەتی و دەولەتا یاساین دا، ئەوا کۆ ئاقادبیت ل سەر بنیاتی ریکو پیکیا رەوشەنبیری و جفاکی یا بەلاقە ل ئیراقي ل وئ سەر دەمیدا، دبسا هەندەکین دئ ژ قەکۆلەرا ئامازەى ب هەندئ دەن کۆ هەبوونا ئاریشا مافان د بنەکارا دەولەتا ئیراقي ئەو تەرازیا ریفەبرنا دەولەتی گرانکری بو لایئ دژواری، کۆ یا خویابە بو خەلکی مە ب رەوشەنبیریا وەرگیرانا حوکمرانی ب ریکا کارئینا لەشکەری دەولەتی بو مەرەمین سیاسیین تاییەت ب وانقە گریدای، و هەر وەسا مایتیکرنا لەشکەری دەمی کاروبارین سیاسی دا ژ بو هەندئ دا هەردەم دەرگەهین دەولەتا ئیراقي قەکرین بەرامبەر تانک و دەبابان، لئ ئەقە هەمی رەنگین دژواری ب سەرئ ئیراقي دئین ژ کەقن تا نوکە ژبەر کۆ کەس ژمە هەند هزرا خو ناکەت ب هوبرینی دوی کەسی داخووا دەستتەلاتئ دکەت ژبو دەست نیشانکرنا درویشم و تیگەهین گریدای ب بەرژوهندا جفاکی و پیداو یستیین وئ و دیوچوونا ناسناما شارستانیا وئ رژیمی و شەرعیەتا

دستووری یا وئ و پروگرامین وئ و کانی هەتا چ راددە دئ بەرژوهندا وەلاتیاندا بن و پاشەرۆژا وان، هەندئ ئەم بەرئخوددەینە نیشتمانیپەروریا سەرکەردەى یان دەستتەلاتئ چونکی ل دەق ئیراقيان ب تئ ئەقە پیقەرە بو ئەوی یئ داخووا دەستتەلاتئ بکەت، ئەقجا سەرکەردئ نیشتمانیپەرورەر ماف بو هەبە بەرئ گەلی خو بدەتە هەر کاریساتا هەبیت چونکی هەندئ دەزگایین راگەهاندنی هەبن دبن کۆنترۆلا و یقە و پەسەندا نیشتمانیپەرورەری و قیانا وئ بو وەلاتئ ئیراقي بکەن دئ حالی ئیراقيان ئەقەبیت، لەورا دیار دەیا وەرگیرانا لەشکەری (انقلاب) ئیراقي دەستپیکر و بو ئیک ژنەخشین سەرەکین دەولەتی و رژیما دەستتەلاتدار، بەلئ مخابن تا پشتی قئ شرۆقە کرنئ هەمی ژئ هیشتا سوحبەتا مە یا ل سەر هەندئ کانی (شاه فەیسەلى) ئیکى یان عەبدولکەریم قاسم یان سەددام حوسین) کۆ ژ خرا نیشتمانیپەرورەرتبوو، بئ ئیک ژمە پراسا وئ چەندا سەرەکی بکەت کانی ئەقە خاکپاریزیە هەتا چ راددە شیاپە بنەمایین دیموکراسیەتی و رەوشەنبیریا شارستانی بنەجە بکەت ژ پینخەمەت قورتالکنا دەولەتی و جفاکی مە ژ قان قەیرانین بەردەوامین جودا و جودا هەر ژ دامەزراندنا وئ ل سال ۱۹۲۱) ئ، لئ قەرە ئەم باش بزانی کانی بوچی هەردەم رژیما بەعسا سەددامی و یین بەری وئ هیز ب کارئینایە، چونکی ئەوان دزانی کۆ چ شەرعیەت بو نینە ژلایئ دستووریقە و ژلایئ بنەمایین دیموکراسی قەژئ، ئەقجا ئەوان دیت کۆ قەرەبوکرنا قئ قالاتئ ب کارئینانا هیزئ یە و ئەقە بوویه ئەگەرئ هەمی قەیرانین سیاسی تا رۆخاندنا قئ رژیمی ل سال ۲۰۰۳) لئ گەلەکا فەرە ل سەر هەمی کەسایەتیین سیاسی ب رەنگەکی حەکیمانە رەفتاری دگەل تەق لایەنین سیاسی و هەمی ئول و نەتەوین دگەلیک دژین بکەن ژبو ئافاکرنا مللەتی و دەولەتا ب هیز دەمی بوارین ژیا نئ دا ب ئیک دل و ئیک هیز بەرەقانیئ ژ وەلات و کۆلتوورو میژووا خو بکەن